

TONG

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir!

YULDUZI

2009-yil
2-noyabr
N:44
(66741)

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

ISSN - 2010-6092

Muharrir so'zi

Gazeta o'qigan bola

Bolalikda odam hamma narsaning qadriga yetavermaydi, bolalik o'ziga podsho dunyo, xohlasa bir narsani tan oladi, xohlamasa yo'q, ammo yoshi bir joyga borgach, boy berilgan imkoniyatlarni o'ylab, afsus chekadiganlar ko'p uchraydi. «Keyingi pushaymon o'zingga dushman». Ana shunday bo'lmasligi uchun har narsaga e'tiborli bo'lish, baxt tomon tashlangan bir qadam ekanligini unutmaslik lozim.

Ikki voqeaning guvohi bo'lganman:

Katta bir tashkilotda ishlardim. Ikki do'st bir xonada o'tirishar, ulardan biri ruscha, inglizcha gazetalarni varaqlar edi.

– Ko'rasanmi?! – sherigiga qaradi u.

– Men gazeta o'qimayman! – aftini burishtirdi o'rtog'i.

Oradan yillar o'tib, gazeta o'qib yurgan yigit bir necha tilni o'zlashtirib olgani uchun yanada mas'ul ishga ko'tarilib ketdi. Noshud o'rtoq esa:

– U juda puxta ekan! – dedi alam bilan.

Qadrlı tengdoshlar!

«Tong yulduzi»ga obuna

bo'lishga shoshiling, – deydi

Yunusobod tumanidagi
9-maktabning 4-«B» sinf o'quvchisi
Murodjon AHMEDOV

Davomi 2 - betda

Boshi 1-betda

GAZETA
O'QIGAN
BOLA

Darvoqe, gazeta faqat yangilik beradigan manbaa emas, balki u insonga juda ko'p foyda keltiruvchi qo'llanma hamdir. Bir o'ylab ko'ring-a: nima uchun odamzod gazetani yaratdi va nima uchun bugun uni millionlab nusxada chop etmoqda? Siz, bolalar, foyda ketidan quvadiganlarni bir chekkaga qo'yib turing. Ular o'z yo'liga. Ammo har kuni yangiliklardan xabardor bo'lish, dunyoni bilish inson tafakkurini kengaytirib, uning bilimini, saviyasini oshiradi. Eshitishimcha, xorij gazetasini o'qib yurgan yaponiyalik ustalardan biri o'zi uchun yangi qurilma yaratib, boyib ketgan ekan. Tahririyatimizga tashrif buyurgan barcha otaxon adiblar: «– Shu gazetada ilk ijodim bosilib, meni ruhlantirgan», – deya minnatdor

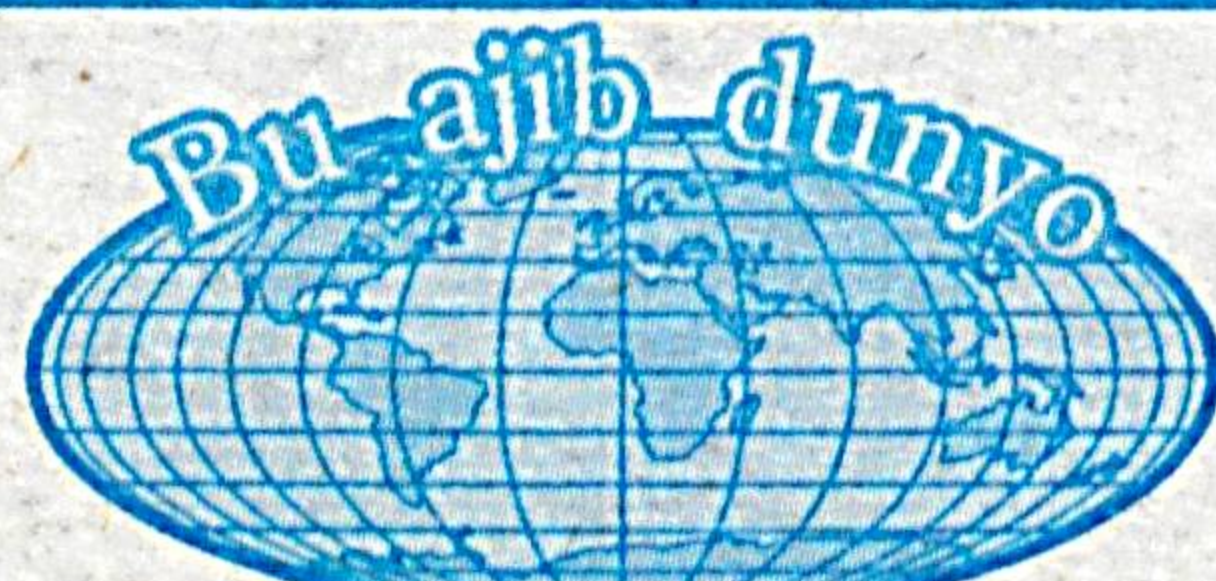
bo'lishadi. Xullas, aziz bolalar, inson gazetani behudaga o'zi uchun ixtiro etmadi. Bir kun kelib, «Tong yulduzi» menga qanot bergan edi, hayot yo'limni topganimdan baxtiyorman», desangiz, boshimiz ko'kka yetadi.

Maqolani tugatayotgan paytimizda Xorazmdan qo'ng'iroq bo'ldi.

– Bolam, gazetangni o'qib, lotin yozuvini ham o'zlashtirib oldim, – dedi o'zini Safar bobo deb tanishtirgan otaxon. – Yana nabiramni obuna qildim. Arzon, lekin zo'r gazeta!

Maqto'v biroz erish tuyulgan bo'lsa-da, lekin bundan mamnunmiz. – Shunday otaxonlar bor ekan, «Tong yulduzi» yanada yorqinroq nur sochaveradi.

Eslatib o'tamiz: o'tgan yilda Surxondaryo, Navoiy, Sirdaryo, Toshkent shahri va Toshkent viloyatida obuna past saviyada tashkillashtirilgan edi. Mazkur viloyatlardagi Xalq ta'limi bo'limi mutasaddilari, maktab direktorlari bu ishga jiddiy e'tibor beradilar, degan umiddamiz. Va biz yil yakunida ulardan faqat xushxabarlar kutib qolamiz!

600 KILOLI
TOSHBAQA

Dunyodagi eng katta toshbaqa dengiz toshbaqalaridan bo'lgan terili toshbaqadir. Bu jonivorning og'irligi 600 kilogrammni tashkil etadi.

KO'K KIT

Dunyodagi eng katta sut emizuvchi hayvon ko'k kitdir. Uning og'irligi 150 tonna, uzunligi 30 metr keladi. Ko'k kit bir kecha-kunduzda 2–4 tonna oziq yeydi. Eng qizig'i, uning tishlari bo'lmaydi, ko'k kit faqat planktonlar bilan oziqlanadi.

Mazkur oyning so'nggi haftalarida yurtimizning barcha go'shalarida, asosan bilim maskanlarida xususan, Shayxontohur tumanidagi maktabda ham o'zbek tiliga tili maqomi berilganligining 20 yilligi katta tantana bilan nishonlanadi.

Maktab rahbari Mavluda opa Eshonxo'jayeva «O'zligini topgan» nomli badiiy kechani ochar ekan, go'zal va maf-tunkortilimizning ko'plab misollar keltirdi. Shundan so'ng, o'quvchilar bayramga bag'ishlab tayyorlangan bir necha yo'nalishdagi dasturlarni namoyish etdilar.

9-«A» sinf o'quvchisi Kamola G'ulomova, 7-«A» sinf o'quvchisi Turg'unov va 8-«B» sinf chisi Malika Abdulatipova mazkur tanlovning g'oliblari deb topildi. Shuningdek bu maktab o'quvchilari «Tong yulduzi»ga yoppasiga obuna bo'lishga va'da berishdi.

Yusuf FAYZULLO

SHE'RLAR YOZDIM...

Vatan mehri yoqadi menga,
Aziz farzand bo'layin senga.
She'rlar yozdim bir talay, ammo,
Ta'rifingga so'z yetmas aslo.

Temur bobom, Navoiy bobom,
Kabi buyuk zotlarga makon.
Shu sababdan mo'tabardirsan,
Ona yurtim, Vatan jonajon.

Nihola XALILOVA,
Hamza tumanidagi 206-
maktabning 8-sinf o'quvchisi

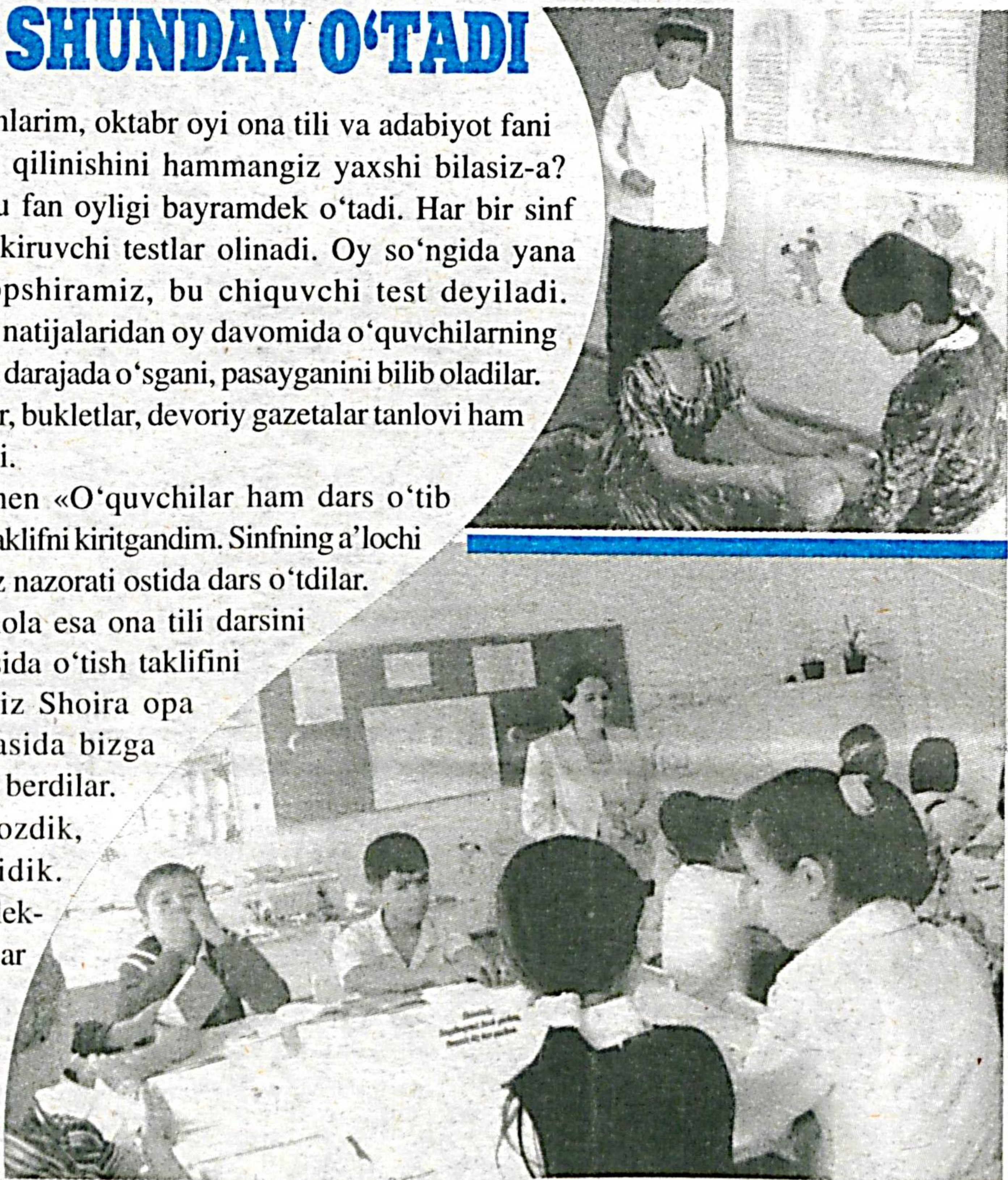

BIZDA SHUNDAY O'TADI

Aziz tengdoshlarim, oktabr oyi ona tili va adabiyot fani oyligi deb e'lon qilinishini hammangiz yaxshi bilasiz-a? Maktabimizda bu fan oyligi bayramdek o'tadi. Har bir sinf o'quvchilaridan kiruvchi testlar olinadi. Oy so'ngida yana shunday test topshiramiz, bu chiquvchi test deyiladi. Ustozlarimiz test natijalaridan oy davomida o'quvchilarning bilim saviyasi qay darajada o'sgani, pasayganini bilib oladilar. Insholar, referatlar, bukletlar, devoriy gazetalar tanlovi ham juda qizg'in o'tadi.

O'tgan yili men «O'quvchilar ham dars o'tib ko'risha» degan taklifni kiritgandim. Sinfning a'lochi o'quvchilari ustoz nazorati ostida dars o'tdilar. Sinf doshim Kamola esa ona tili darsini kompyuter xonasida o'tish taklifini kiritdi. Ustozimiz Shoira opa kompyuter xonasida bizga ochiq dars o'tib berdilar. Kompyuterda yozdik, chizdik, o'qidik. Bunday darslar elektron dars deb atalar ekan.

Sizlardachi, fan oyligi qanday o'tiladi? Bu haqda «Tong yulduzi» gazetasiga yozib yuboring.

Gulruh MIRZAYEVA,
Toshkent shahridagi 64-maktab o'quvchisi

(Boshi o'tgan sonlarda)

SHE'R YO'LI

Endi shu «xom ashyo»mizni a,a,b,b va a,a,a,b shakllariga solib, qog'oz qoralaymiz.

Masalan, mana bunday:

Onajonim onajon, (a)
Bu jonim sizga qurbon. (a)
Ko'zim nuri o'zingiz, (b)
Qalbm nuri so'zingiz. (b)

Yoki:

Ey aziz onajonim, (a)
Qurbon sizga bu jonim. (a)
O'zingiz yurak qonim, (a)
O'zingiz ko'zim nuri. (b) va hokazo.

Aziz bolajon, ko'ryapsanmi, she'r texnikasini egallash qanchalar oson. Kitob, daftar, karton, ruchka, kaplar va hokazolar haqida ham shu tartibda istagancha qog'oz qoralash mumkin. Biroq, ming afsuski, ularning birortasi ham she'r bo'lmaydi va «Xo'sh, nima bo'пти?» degan haqli savolga, «Hech nima!» degan javobni oladi. Gap she'r texnikasini bilishda emas, she'rni yoza olish, izlashda. Shu narsa ham ayonki, she'r texnikasini bilmay turib, she'r

yaratib bo'lmaydi. Muharririyatga she'r yo'llayotgan bolajonlarning asosiy kamchiliklari mana shunda. She'rni topish uchun ko'proq kitob o'qish, hayotni kuzatish, topqir, izlanuvchan bo'lishga intilish kerak. Chunki qancha ko'p kitob o'qisang, shuncha ko'p fikr yuritasan.

She'r texnikasi haqidagi saboqni ona mavzui bilan boshlagan edim. Uni shu mavzudagi bir she'r bilan yakunlayman.

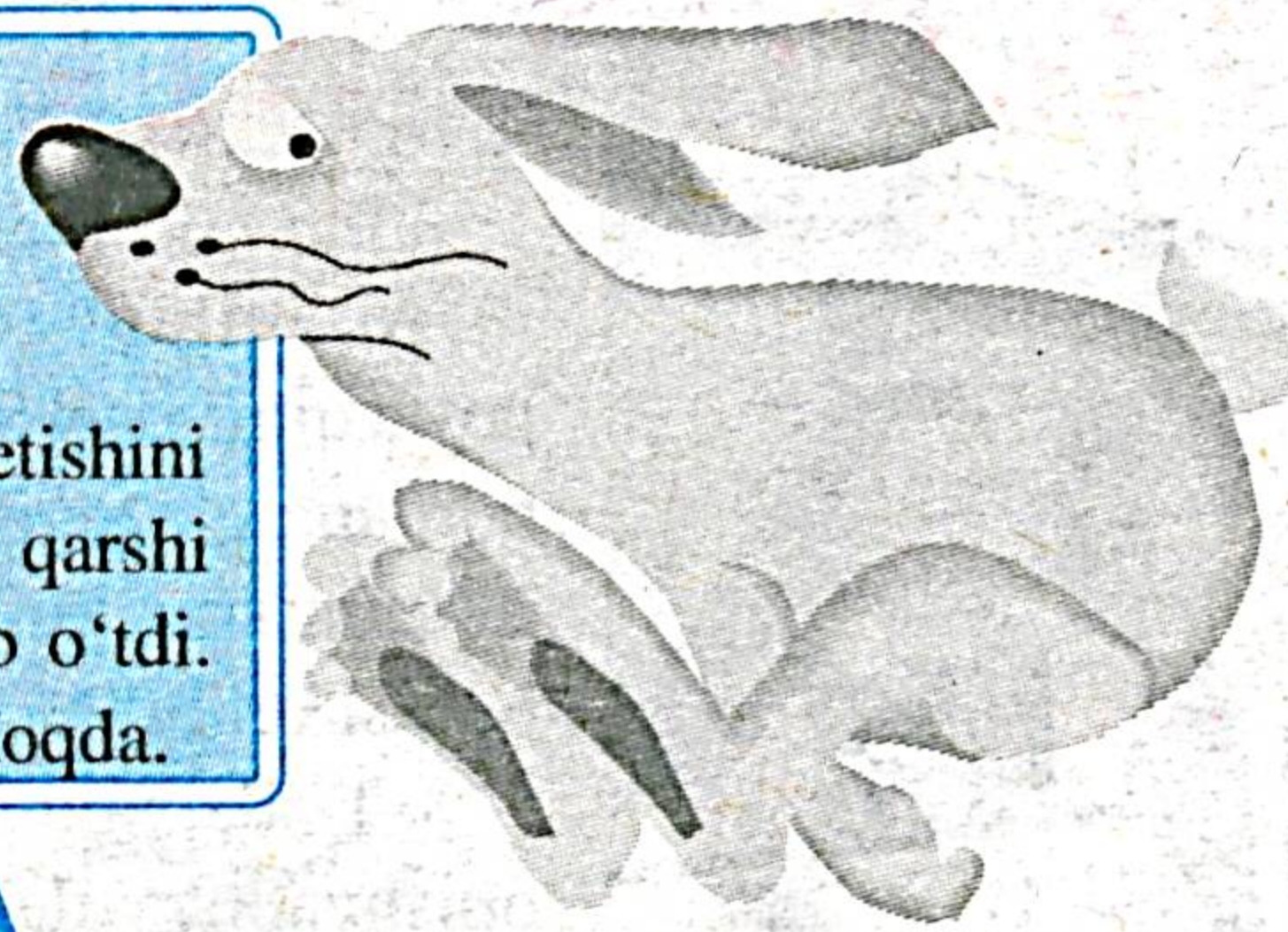
Faraz qil, onang gulzor, bog' oralab yuribdi. Bog'da ochilgan gullar juda ham ko'p. Onang qadam tashlagani sari ular tebranib, egilib ketishmoqda. Chunki qo'li, etagi ularga tegayapti. Shu holatni moldovan shoiri Stefan Tudor mana bunday shoirona tasvirlaydi:

*Bu dunyoda onamlardek
Menga aziz inson yo'q,
Yiroq ketsa ko'zlarimni
Ololmayman yo'lidan.
Onam shunday mehribonki,
Onam shunday muniski,
Boqqa kirs a tirgullar
O'pa boshlar qo'lidan...*

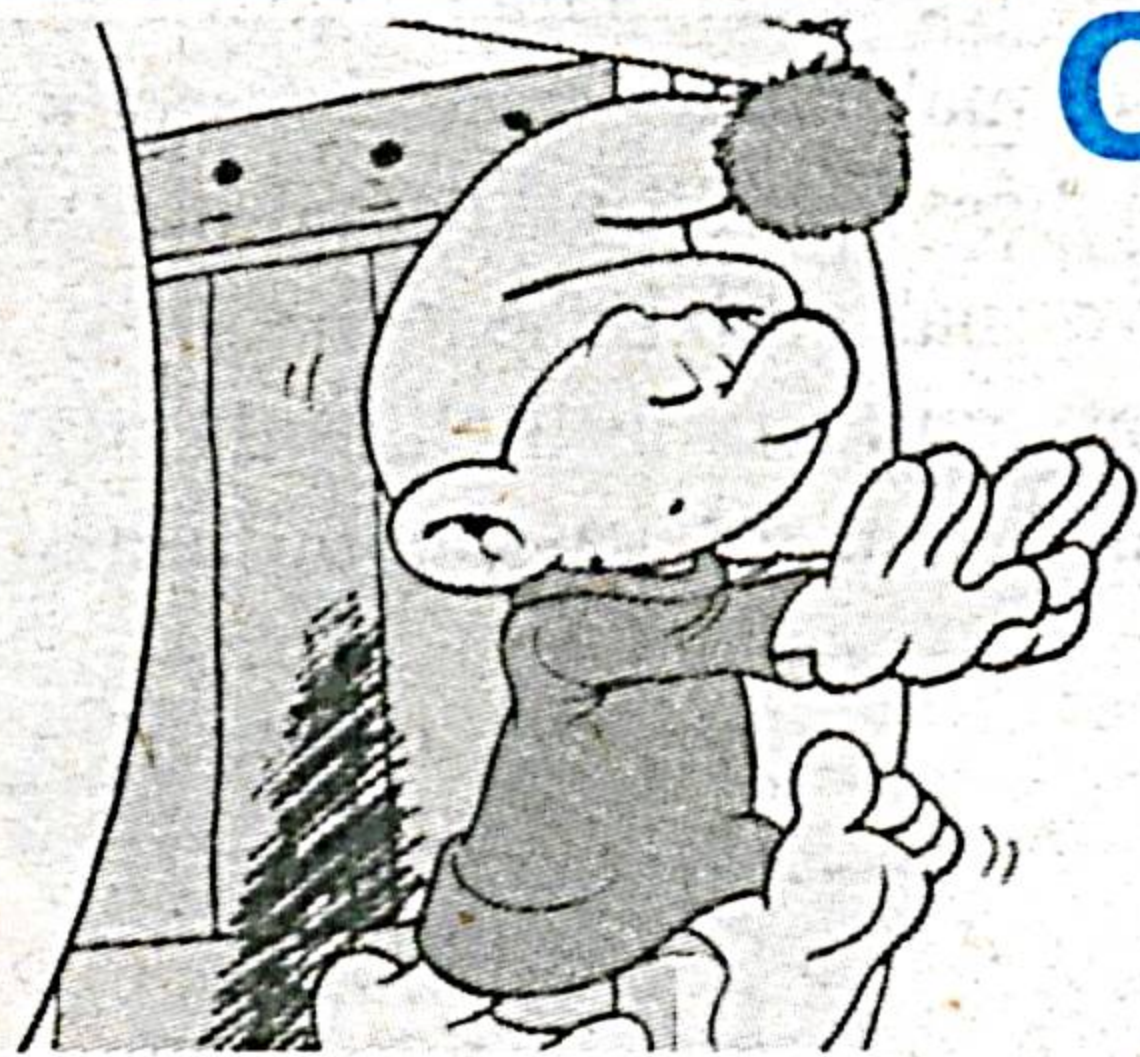
Iloyim, hammamizning onalarimiz hamisha salomat bo'lishsin.

QUYON OVI

Yangi Zelandiyada yovvoyi quyonlar qishloq xo'jaligiga bir yilda 22 million dollar miqdorida zarar yetkazayotgani ekspertlar tomonidan aniqlangan. Shu bois bolalar ishtirokida har yili «Quyon ovi» musobaqasi o'tkazilardi. Lekin bu musobaqaning o'tkazilishi mazkur yildan boshlab ma'n eildi. Bunga hayvonlarni himoya qilish jamiyati vakillari jonivorlarni ovlash bolalar ruhiyatiga yomon ta'sir etishini sabab qilib ko'rsatishmoqda. Ushbu tadbir tashkilotchisi Jo Moriarti esa bunga qarshi chiqib, ovda ishtirok etayotgan bolalar hayvonlarni juda yaxshi ko'rishini aytib o'tdi. Shunga qaramay, hozirda ko'plab fermerlar quyonlarni ovlashni davom ettirishmoqda.

OYPARAST BOLA

AQSHning Seynt-Charlz shahridagi besh yoshli bolakay tunda uyqusirab maktabga kelib qolgan. Daili Xerald gazetasining xabar berishicha, bunga bolakayning oyparastligi sabab bo'lgan.

Anderson Elementari boshlang'ich maktabi oldida tungi soat 01.30 da bolani ushlab olishdi. Bolakay maktabga onasi bilan kelganini, onasi uni maktab tashqarisida kutib turganini aytdi. Politsiya xodimlari uni tezda yaqin oradagi kasalxonaga yetkazishdi. Tekshiruvlardan so'ng, shifokorlar bolakayga onasi tomonidan aytib berilgan ertaklar tungi sayohatga sabab bo'lganligini aniqlashdi.

MASHHUR MASXARABOZ

Norvegiyalik mashhur masxaraboz Melvin Tiks 3-noyabr kuni Moskvada mehmon bo'lishi kutilmoqda. Ta'til kunlarida bo'lib o'tadigan konsertni bolajonlar hozirdanoq sabrsizlik bilan kutishyapti. Melvin Tiksning qaysi jihatlarini yoqtirasiz, degan savolga ko'plab bolajonlar, shlyapani sharlarga aylantirishi, sahnaga muxlislarni taklif etib, sariq sochlarini ushlab ko'rishlariga ruxsat berishi, sirli mashqlarini bolalar bilan birga bajarishi bizga yoqadi, deb javob berishdi. Melvin Tiks navbatdagi yangi dasturi bilan bolajonlarni xursand qilishni rejalashtirgan.

AJOYIB SOVG'A

Urugvayda davlat tomonidan boshlang'ich sinf o'quvchilarining har biriga noutbuklar topshirilishi an'anaga aylangan. 433-megagers protsessorli XO-1 noutbuki 256 megabaytli xotiraga va bir gigabaytli fleshkaga ega. OLPC proyekt rahbari Nikolas Negroponte tashabbusi bilan ikki yil davomida 362 ming nafar o'quvchi hamda 18 ming o'qituvchi XO-1 noutbuklari bilan ta'minlandi. Bu an'anani hozirda AMD, Google, Marvell, News Corporation hamda Red Hat kompaniyalari davom ettirmoqda.

Internet manbalari asosida GULYUZ tayyorladi

DO'STLARIM KO'P

«Mingta do'sting bo'lsa oz, bitta dushmaning bo'lsa ham ko'p» degan maqolni eshitganmisiz? Bu borada mening omadim chopgan. Chunki do'stlarim ko'p va ularni juda qadrlayman. Ayniqsa, Ra'no ismli sinfdoshim a'lochi, ochiqko'ngil, uni juda yaxshi ko'raman. Men do'stlarimsiz yashay olmayman. Chunki do'stlar bir-biriga juda mehribon

bo'lishadi. Gazeta-jurnallar ham bizning yaqin do'stlarimiz ekanligini bilasizmi? Shunday ekan, ularga obuna bo'lishga shoshiling!

Shirin TO'RAYEVA,

Toshkent shahar, Hamza tumanidagi
216-maktabning 5-«A» sinf o'quvchisi

QALB QO'SHIG'I

Kel, yana aynan she'r haqida suhbatlashamiz, zero, u haqida qancha fikrlashsak va bahslashsak, shuncha oz. Asqad Muxtor degan donishmand shoirimiz yozganidek, «uni tanimagan sho'rliklar ayanch»(li). Omon Matjon e'tirof etganidek, «She'riyat – ham-maning o'zi, o'zligi!» Bu haqida soatlab so'zlash mumkin. Muhimi bu emas, muhimi, she'rni yurakdan his qila bilishda, so'zga hurmat bilan yondashishda. Ehtimol bu gaplarim mag'zini chaqishga qiynalayotgandirsan? Hechqisi yo'q, o'sib-ulg'aysang, umid qilamanki, bu o'g'itlarim mag'zini, albatta, chaqasan.

Ha, yaxshi she'r yozish qiyin, yaxshi shoir bo'lish undan ham qiyin. Bunga uzoq yillar izlanish, o'qish, uqish, mashaqqatlar chekish hisobiga erishiladi. Shoirlikning murakkab tomonlari ham bor. Garchi bu yumish «hunar» sanalsa-da, barcha shoir va yozuvchilarning asarlarini o'qib chiqish, jahon adabiyoti

durdonalari bilan tanishish lozim bo'ladi. Dunyoqarashni kengaytirish, adabiy jarayon va badiiy muhitdan uzilib qolmaslik uchun qiziqishlarning doirasiga kiruvchi adabiyotlar hamda vaqti matbuot nashrlarini muntazam ravishda kuzatib borishga to'g'ri keladi. Shoirlik qaysi bir ma'noda sobitlik degani ham. Shoirlikning yana bir qiyin tomoni – o'zingni o'zing va boshqalarni takrorlamasliging kerak. Bir she'ring ikkinchi she'ring oldida «xom»ligi tufayli «yelka» qisib qolmasligi lozim. Buning uchun she'r ustida tinmay ishlab, mahoratingni oshirib borish zarur.

Deylik, Vatan haqida she'r yozmoqchisan. Bunga, avvalo, ruhan tayyormisan!? Ustozlarimiz Vatan haqida qanday she'rlar yozishgan? Sen ularga yetkazib nima demoqchisan? Ularni o'qiganmisan? Umuman, aytmoqchi bo'layotgan fikrlaring o'quvchilarga kerakmi? Ularni qiziqitradimi? Yuraklarini hayajonga sola oladimi?

She'r yozishdan oldin shular

haqida o'ylab olishing kerak. Takror bo'lsa ham aytishga to'g'ri keladi: asar dastlab, boshidan to oxiriga qadar, ko'ngilda tug'ilib, ko'ngilda pishib yetiladi. So'ng qog'oz betiga tushadi.

O'rganish uchun izhor etmoqchi bo'lgan fikr yoki holatni, avval hikoya, ya'ni gap ko'rinishida yozib ol. Ana shundan keyin bu aytmasang bo'lmaydigan fikr va holatni she'riy misralarga ko'chir. Xonasi kelganda senga bir voqeani aytib beray. Men mana yetti yildirki, Yangiyo'l shahar akademik litseyida «Yosh qalamkashlar» to'garagi mashg'ulotlarini ham olib boraman. Yaqinda to'garak a'zosi, litseyning II bosqich talabasi Rayhona Mirzaboboyeva bilan birgalikda «she'r» yozishni mashq qilib, g'alati misralarni tuzishga muvaffaq bo'ldik. Men Rayhonaga deraza oldidagi tuvkdagi gulni ko'rsatib, undan shu gul so'zlay olganda o'zi haqida nima degan bo'lardi, deb so'radim. Rayhona biroq o'ylanib, bir necha xil javob berdi. Uning «gul o'zi haqida so'zlaganida, menga ham bir kuni yerda o'sish nasib qilarmikan derdi»

TEST

1. Ertak-doston janrining rivojiga hissa qo'shgan ijodkorlar qaysi javobda keltirilgan?

- A) A.Qodiriy, Hamza, Cho'lpon;
B) E.Vohidov, S.Ahmad, Sh.Xolmirzayev;
D) A.Avloniy, Q.Hikmat, M.Shayxzoda;
E) G'.G'ulom, A.Qahhor, S.Ahmad.

2. M.Shayxzodaning «Iskandar Zulqarnayn» asarida qanday g'oya ilgari surilgan?

- A) Vatan himoyasi;
B) Tinchlikni saqlash;
D) Bilim olishning zarurligi;
E) Hech bir yomonlik jazosiz qolmasligi.

3. Birinchi o'zbek yuristi taqdiri yoritilgan roman qaysi javobda ko'rsatilgan?

- A) «Kafansiz ko'milganlar»;
B) «Tirik ruhlar»;
D) «Davr mening taqdirimda»;
E) «Er boshiga ish tushsa».

4. Shoir va yozuvchi Shukrullo qachon va qayerda tug'ilgan?

- A) 1921-yil Toshkentda;
B) 1923-yil Buxoroda;
D) 1925-yil Qo'qonda;
E) 1927-yil Toshkentda.

5. «Odamlar ozod, erkin vatanda yashasa, halol mehnat qilib bunyodkorlik bilan farovon hayotga erishsalar, shundagina yashadim deyishga haqlidirlar». Ushbu fikr qaysi asarda ilgari surilgan?

- A) «Bulbul»;
B) «Asr bahsi»;
D) «Umr haqida ertak»;
E) «Unsiz faryod».

6. Xans Kristian Andersenning birinchi yirik asari qaysi javobda ko'rsatilgan?

- A) «Qor malikasi»;
B) «Bulbul»;
D) «Improvizator»;
E) «Bronza to'ng'iz».

7. Andersenning go'zallik va ezgulikni ulug'lovchi, soxtalik va qabihlikni qoralovchi ertagi qaysi javobda ko'rsatilgan?

- A) «Kumush tangacha»;
B) «Bronza to'ng'iz»;
D) «Dyumchaxon»;
E) «Bulbul».

degan gapi menga ma'qul bo'ldi va biz bu fikrni quyidagicha she'riy shaklga soldik:

GULORZUSI

Tuvkdagi bir gulning
Xayollari sochilgan.
Bag'rida tog'dek armon,
Lekin o'zi ochilgan.
«Yurakdagi anduhim
Odamlar bilarmikan?
Yerda o'sish menga ham
Oh, nasib qilarmikan?...»

(Darvoqe, bu mashq «Tong yulduzi»da chop etilgan.)

E'tibor bergan bo'lsang, misol sifatida keltirilgan har bir she'rda o'ziga xos qandaydir fikr, ko'zda tutilgan maqsad bor. Mabodo, she'r yozish maqsadida qo'lingga qalam olsang, o'ziga xos fikr, mulohazani yoritishga harakat qil. Mashqing shu mavzudagi boshqa she'rlardan qancha ko'p farq qilsa, o'quvchi e'tiborini shuncha ko'p tortadi. Xayolotga, fantaziya ko'proq suyan. Bu borada senga muvaffaqiyat tilayman.

Abdurahmon AKBAR

RASM CHIZGIM KELYAPTI

Abdullani to'rt yoshida dadasi poytaxtimizdagi Saylgoh ko'chasiga olib borgandi. U yerda ish ustidagi ko'plab rassomlarni kuzatdi. Shunda ularga havasi kelib:

- Dadajon, bular kimlar, ular nima qilishyapti? - deb so'ragandi.
- Ular rassomlar, rasm chizishyapti.
- Men ham rassom bo'lay, rasm chizgim kelyapti, deya xarxasha qilgandi o'shanda. Rassom Hamid aka Abdullani yoniga chaqirib:

- Qani, rasm chizgim kelyaptimi, chizaqol, - deb qo'lga qalam tutqazdi. Bolakay tortinmay rassomning qo'lidagi bir qizcha portretini tanladida, chiza boshladi.

Hamid aka Abdullaning berilib rasm chizayotganini ko'rib: iye, tuzukkina rassom bola ekansan-ku, deya bag'riga bosib, oq yo'l tilagandi.

Bugungi kunda Abdulla Xolmahmatov poytaxtimizdagi 243- maktabning 2-«A» sinfida tahsil olyapti. Maktabda a'lo baholarga o'qish bilan birga sinfning, hatto, maktabning tanikli rassomi. Uning ustozlari Gavhar, Latofat va Ra'no opalar Abdullani barchaga o'rnatqilib ko'rsatishadi.

Biz ham jajji rassomimizning kelgusida o'zi xohlaganidek yaxshi inson, zo'r rassom bo'lishini chin dildan istadik.

FERUZA

2009-YIL - QISHLOQ TARAQQIYOTI VA FAROVONLIGI YILI

«Qishlog'im - qalb ardog'im» tanloviga

Hilola ABDUNABIYEVA
poytaxtdagi
227-maktabning
7-sinfida o'qiydi.
Bo'sh vaqtlarida
rasm chizish bilan
shug'ullanadi.
Ushbu chizgan
rasmlarini
«Qalbim ardog'i»
deb nomlabdi

DEHQON BOBO

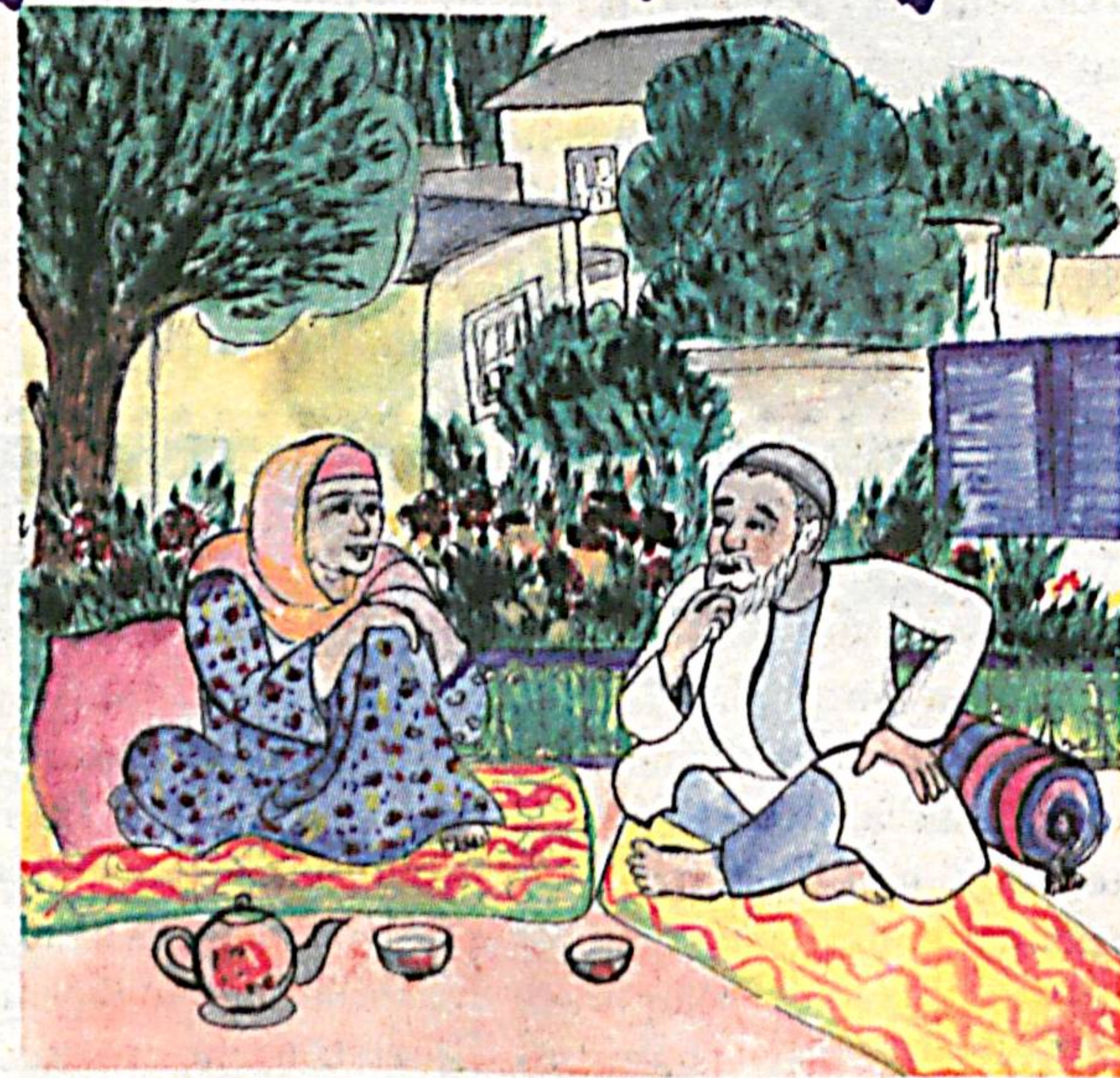
Qish yurtidan sepini yig'masdan,
Bahorning ifori kelmasdan,
Quyosh ko'k toqiga chiqmasdan
Dalaga yo'l olgan dehqonim.

Sovuqda junjilib qolmagan,
O'zini panaga olmagan.
Tunda ham daladan kelmagan,
Zaminga mehri bor dehqonim.

Har g'o'za misoli farzandi,
Umri ham dalaga bog'landi.
Chigiti oltinga aylandi,
Qo'lida sehri bor dehqonim.

QISHLOG'IM - QO'SHQO'NOG'IM

Qishlog'imning har uyida to'ylar bo'lsin,
Alyor bo'lsin, kelin kelsin, yor-yor bo'lsin.
Keksa bobo, momolarim chinor bo'lsin,
Beshigida Barchinoylar dildor bo'lsin.
Har hovliga chin yurakdan mehr qo'ydim,
To'ylarida yor-yor aytib, quvonch yoydim.
Momolarning duosiga jonim berdim,
Chehralardan qalbga malham sehr tuydim.
Mard yigitlar og'am bo'ldi, inim bo'ldi,
Go'zal qizlar opam bo'ldi, singlim bo'ldi.
Do'stu yorlar bilan umrim nurga to'ldi,
Qo'shig'im-la qishlog'im osmoni to'ldi.
Shu qishloqning suyuqlisi, ra'nosiman,
Qo'shqo'noqning erkagina Shahlosiman.

Shahloxon RAHMATOVA,
Farg'ona viloyati, O'zbekiston tumanidagi
65- xitioslashgan maktab internat o'quvchisi

MEN ADASHGAN EKANMAN

Avvallari shaharning zavqli, shovqun-suronli hayoti oldida qishloq hayoti o'ta zerikarli tuyulardi. Ammo yaqinda Toshkent viloyati, Bo'ka tumanidagi «Ulug'bek» shirkat xo'jaligida mehmonga borib, fikrlarim noo'rin ekanligiga amin bo'ldim.

Qishloqning go'zal tabiati, musaffo havosi kishi kayfiyatini ko'tarib, yashash zavqini oshiradi. Deyarli har bir xonadonda avtomashinalar bor. Ko'plab uylarning tomlarida sun'iy yo'ldosh antennalari bo'y cho'zgan.

Chaqqonlik bilan uy yumushlarini bajarib yurgan xonadon kelini bilan kompyuter va internetlar haqida bahslashdik. Uning qo'y-qo'zilarga qarab, tovuqlarning tuxumini onasiga keltirib berayotgan ikki yoshli o'g'ilchasining mustaqilligi, har qanday yumushni qiynalmay bajaryotgani hayratimni oshirgan bo'lsa, odamlarining ochiq ko'ngilliklari, «qalbim ardog'i» deya, qishlog'i bilan faxrlanayotgan tengdoshlarim havasimni keltirdi.

Aziza ABDUNABIYEVA,

Toshkent iqtisodiyot universiteti qoshidagi akademik litsey o'quvchisi

Sahifamizni nafaqat o'quvchilar, balki o'qituvchilar ham maroq bilan o'qishayotgani, o'qibgina qolmay, uning yanada qiziqarli chiqishi uchun o'z hissalarini qo'shayotganlaridan mamnunmiz.

Bolaligimda ertak kitoblarni o'qishni yaxshi ko'rardim. Yaxshi bir kitob o'qisam, ancha vaqtgacha uning ta'siridan chiqolmay turardim. Ertaklardagi ijobiy qahramonlarga o'xshashga intildim. Keyinchalik o'zim ham ertak yozishni mashq qila boshladim. Ularning birinchi tinglovchilari bo'lmish jangi esa va jiyanlarim chehrasidagi qiziqish va hayratni ko'rib, yana yozgim kelaveradi.

«Quvnoq tanaffus» sahifasiga yo'llayotgan ushbu ertagim ham gazetxonlarga yoqadi, degan umiddaman.

O'RGIMCHAK BILAN

Qadimda bir O'rgimchak bilan Asalari bo'lgan ekan. Asalari juda mehnatkash, saxiy ekan. O'rgimchak esa yalqov, ishyoqmas va dangasa ekan. Bir kuni O'rgimchak bir zumda o'ziga in qurib olibdi va gulzorda bol yig'ib yurgan Asalariga maqtanib:

– Qara, sen bir oydan buyon qurayotgan iningni men bir zumda qurib tashladim, – debdi.

– Xafa bo'lmagin-u sening uying juda omonat. Qolaversa, sen faqat qorin to'yg'azish uchungina in qurasan. Men esa inimda bol yig'aman, bolalarimni ham parvarishlayman, – debdi Asalari.

– Hechamda, – bo'sh kelmabdi O'rgimchak, – mening inim ham juda pishiq, qara, meni bimalol ko'taryapti, shamolda ham chayqalmay turaveradi.

Kutilmaganda shu atrofda uchib o'tayotgan bir Chumchuq bexosdan O'rgimchakning inini qanoti bilan uzib yuboribdi. Yerga yiqilib tushgan O'rgimchak hech nima demay, katta-katta qadam tashlagancha qochib ketibdi.

Qissadan hissa shuki, maqtanchoqlikning umri qisqa bo'ladi.

Furqat KARIMOV,
Sirdaryo viloyati, Boyovut tumani

– Bizning katta tanaffusimiz shunday quvnoq o'tadi, – deyishadi Chirchiq shahridagi 2-umumta'lim maktabining 3-sinf qizlari

Husanboy AVVALOV foto-lavhasi

Topishmoqlar

Shakli uning dumaloq,
Qip-qizil yuziga boq.
Uvol qilib qo'ymaymiz,
Har kun yeymiz, to'ymaymiz,
– Buni topgin, Yulduzxon,
– Uning nomi ...

U zaminga qo'ngan kun,
Kundek ravshan bo'lar tun.
Borliqqa ko'rpa bo'lar,
Bolalar ko'ngli to'lar.
Buni top, do'stim Bahor,
Uning nomi oppoq ...

Mohinisa MIRTO'YCHIYEVA,
poytaxtdagi 186-maktabning 8-«A» sinf o'quvchisi

O'Z NOMIGA XOS VA MOS

«Tong yulduzi» gazetasi mening bolalikdagi qadrdonim. Faqat u paytda boshqa nom bilan atalardi. Bu gazeta nafaqat bolalar va o'smirlarning, balki biz kattalarning ham sevimli nashrimizdir. Ayniqsa, «Quvnoq tanaffus» sahifasini o'quvchilarim bilan birgalikda sevib o'qiyamiz.

Quyida yozib yuborayotgan ma'lumotlarim ham gazeta muxlislari uchun qiziqarli bo'ladi, degan umiddaman:

ENG, ENG...

katta ko'l – Kasbiy
chuqur ko'l – Baykal
uzun daryo – Nil
sersuv daryo – Amazonka
katta dengiz – Filippin
sho'r dengiz – Qizil dengiz
chuqur dengiz – Bering
katta materik – Yevroosiyo
katta okean – Tinch
kichik okean – Shimoliy Muz okeani

Rohatoy HAKIMOVA,
Samarqand viloyati, Pastdarg'om tumanidagi
27-maktabning geografiya fani o'qituvchisi

– Bugun necha baho olding?
– «4» baho oldim.
– Qaysi fandan?
– Fizika va botanikadan!

Ko'z shifokoridan bemor so'rayapti:

– Nahotki menga yozib bergan ko'zoynagingiz yordamida gazeta va jurnallarni bimalol o'qiy olsam?
– Ha, albatta! – dedi shifokor ishonch bilan.

– Qoyil-e, savod chiqarmay turib ham bimalol o'qisa bo'lar ekan-ku!...

A. ABDUNABIYEVA tayyorladi

ORZULAR QANOTIDA

'Ko'hna va qadimiy, go'zal Xorazm qanchadan-qancha shoir-u, ahli donishlarga, olim-u fuzalolarga makon bo'lgan. Hozirda ham bu vohada juda ko'plab iqtidorli yoshlar kamol topyapti. Yosh qalamkashlar dillaridagi beg'ubor va samimiy tuyg'ularini she'riy misralar orqali ifoda etishyapti.

Vohaning asl farzandi, jonkuyar jurnalist, shoira Sharqiyaxon Iskandar qizi «Mahorat maktabi» tashkil qilib, viloyatdagi iste'dodli yoshlarni izlab topib, iqtidorlarini namoyish etishlariga ko'maklashyapti.

Sharqiyaxon Eshjonovanning o'zi ham ko'ngil kuychisi, ijodkorlik aslida Madriy taxallusi bilan she'rlar, g'azallar bitgan otasi Iskandar Qalandarovdan meros bo'lsa, ne ajab?!

Ijod maydoniga nafis his-tuyg'ular, jo'shqin muhabbatga to'la she'rlari bilan kirib kelgan shoira she'riyatni o'z qismatiga aylantirdi.

Quyida shoira opangiz ustoz va shogirdlar ijodidan namunalar o'qiysiz:

AZIZ BOBOJON

Siz tilak bildirib, dono bo'l degan,
Bizdan ham bilimli, a'lo bo'l degan.
Baxtli bo'l, dil to'la ziyo bo'l, degan,
Siz kutgan qiz bo'lay, aziz bobojon!

Yurtda doim tinchlik bo'lsin, dedingiz,
Baxt-u saodatga to'lsin, dedingiz,
Osmonda oy, quyosh kulsin, dedingiz,
Ko'kda yulduz bo'lay, aziz bobojon!

«Labbay» deb turaman so'zlaringizga,
Porloq nur bo'laman ko'zlaringizga,
Men ham izdosh bo'lay izlaringizga,
O'tkir, chin so'z bo'lay, aziz bobojon!

Bugun yurt qudrati cheksiz, ulug'vor,
Ko'pchilik havasmand, yashnagan diyor,
Barkamol nihollar, chinorlar qator,
Istang, ildiz bo'lay, aziz bobojon!

SHE'RIM, SEN QISMATIM

She'rim, sen qismatim,
Sensiz yasholmam.
Sen mening borlig'im,
Hayotim, baxtim.
Sen mensan, men senman,
O'zing qalb qo'rim.
Sen ko'nglim mulkisan,
G'ururim, faxrim.
Men seni deb kechgum
Dunyo - dundan.
Sadqadir bu jonim,
Bor mehrim senga.
She'r bilan tirikman,
Qalam - sirdoshim.
Jo'shib kuylamasam,
Hayot yo'q menga.

Sharqiya ESHJONOVA

SHODUMON YASHA!

Dunyoning g'amlarin so'zlama menga,
Hasratlardan to'lib, bo'zlama menga.
Ko'pam noliyverma hayotdan odam,
Farahbaxsh kunlardan so'ylagin sen ham.

Kengga keng bu dunyo, torga tor asli,
Qishdan so'ng keladi navbahor fasli.
Borliqqa kulib boq, g'amlardan osha,
Shodon kunlar zavqi-la shodumon yasha!

Shaxriza SOBIROVA,
Xiva tumanidagi 26-umumta'lim
maktabining 8-sinf o'quvchisi

MADHIYAM

Har safar yurakdan suyib tinglayman,
Har safar yurakdan jo'shib kuylayman.
Madhiyam, ma'noga boydir har so'zing,
Yuraklar to'ridan joy olding o'zing.

Madhiyam, sen o'zing sharafim, shonim,
Baxtimsan, g'ururim, sensan iymonim.
Ozod yurt qo'shig'i, senda baxt-iqbol,
Chorlaydi bizlarni nurli istiqbol.

Iroda RAJABOVA,
Bog'ot tumanidagi 7-umumta'lim
maktabining 7-sinf o'quvchisi

USTOZIM

Ustozim, siz yaxshi sirdoshim mening,
Shamchirog'im, yo'lda yo'ldoshim mening.
Bilim cho'qqisiga chorlovchim sizsiz,
Ongimda nur kabi porlovchim sizsiz.
Mehringizdan bahra olamiz to'yib,

Bilimlarni toshga naqshdek o'yib.
Igna bilan quduq qaziy bildingiz,
Harf tanitib, savob ishlar qildingiz.
Mehringizni unutmaymiz hech qachon,
Qarshingizda ta'zim qilamiz har on.

Ma'rufbek OTANAZAROV,
Xiva tumanidagi 26-umumta'lim maktabining 5-sinf o'quvchisi

ONAM O'GITI

Bolam, senga aylar so'zim unutma,
Qarshingdan kim chiqsa, besalom o'lma.
G'ariblarning aslo dilin og'ritma,
Yomon hamroh bilan bir yo'ldan kelma.

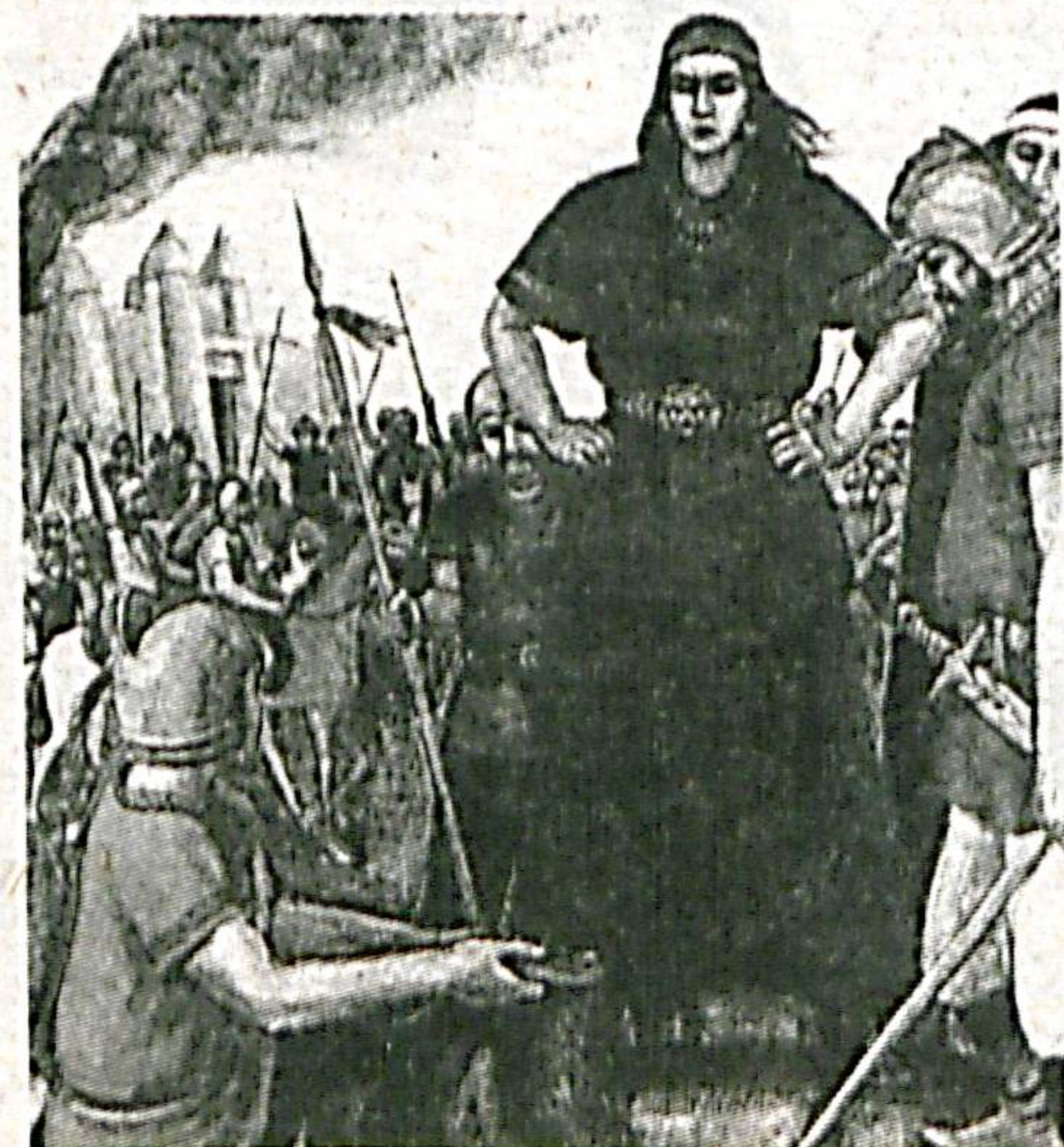
Qo'lingdan kelgancha chiqar yaxshi ot,
Yaxshilik qil bolam, yomonlikni ot,
Yaxshi insonlarga mudom ergashgin,
Volg'iz yursa chang chiqarmas yaxshi ot.

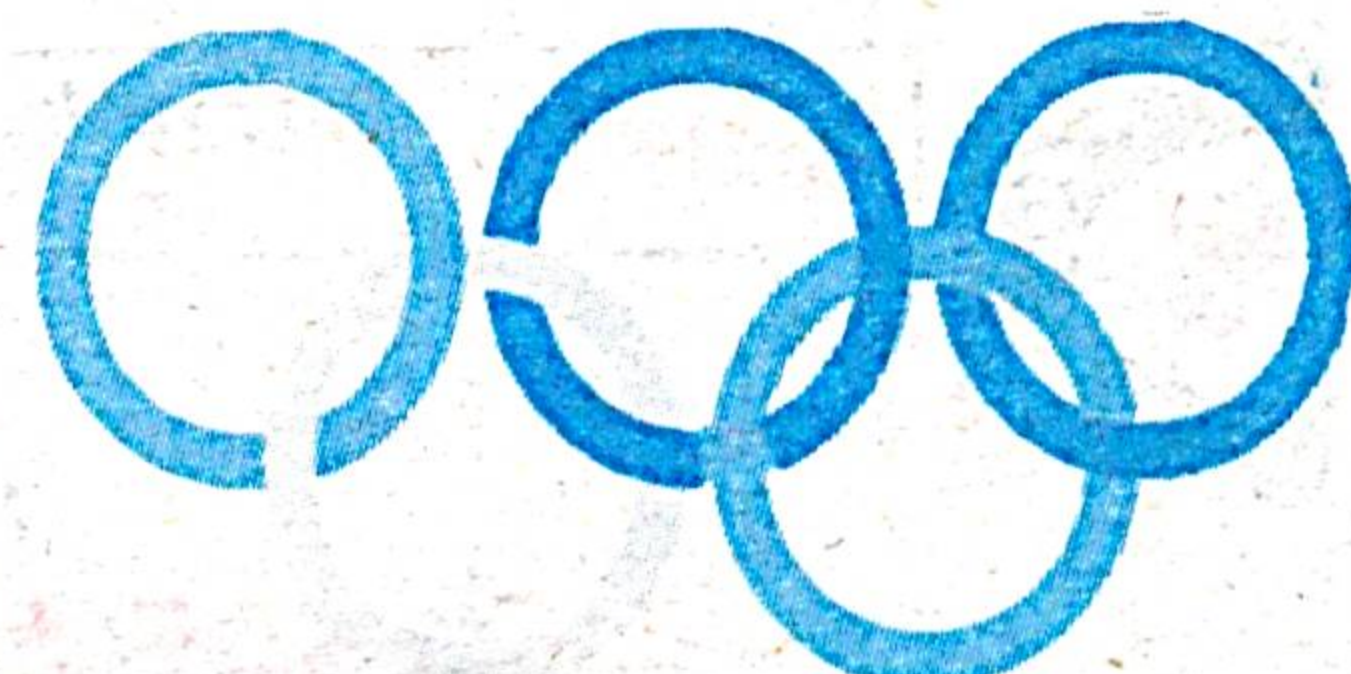
Go'zal O'ZBEKOVA,
UrDU qoshidagi 4-akademik litseyining
1-bosqich talabasi

TO'MARIS AVLODIMIZ

Qo'lidan bir ish kelmas sanamlarga hayf,
Yurting qadrini bilmas sanamlarga hayf,
O'zgaga mehr bermas sanamlarga hayf,
Biz munosib To'marisning avlodlari.
Kayxisravning boshin meshga botirgan,
El erki deb yov ustiga ot surgan,
Mardligi-la o'ziga haykal qurgan,
Biz munosib To'marisning avlodlari.
Jasorati muhrlangan yuraklarga,
Nomin qo'shib so'zlagaymiz tilaklarga,
Qutlug' ruhi chorlar bizni yuksaklarga,
Biz munosib To'marisning avlodlari.
Mard momomdek mardu maydon bo'laylik,
Mohir sohib qalam, xush ovoz bo'laylik,
Mehnatu ijod ila elda e'zoz bo'laylik,
Biz munosib To'marisning avlodlari.

Iqlima MATQURBONOVA,
Xonqa tumanidagi ixtisoslashgan
40-umumta'lim maktabining
11-sinf o'quvchisi

SURAYYO VENGRIYADAN QAYTDI

Bu safar dzyu-do, sambo bo'yicha respublika musobaqalari oltin medal sohibasi Surayyoning sportga bo'lgan mehrini yanada oshirdi.

U Xonqa pedagogika va sport kasb-hunar kollejining 1-bosqichida tahsil oladi. Bir necha yildirki, sportda ham o'z qobiliyatini yuzaga chiqarib kelyapti. Surayyo dadasi Shokir aka bilan birga viloyat IIBning «Dinamo» jismoniy tarbiya va sport jamiyati qoshidagi sambo to'garigiga kelganida uchinchi sinfda o'qirdi. Bu paytda uning opasi Xurshida respublika musobaqalarida qatnashar, u ham opasi kabi tezroq sportchi bo'lishni orzu qilardi. Undagi bu qiziqish bora-bora intilishga aylanib, sambo, dzyu-do hamda milliy kurash sirlarini qunt bilan o'rgana boshladi va ilk bellashuvlardan o'g'oliblik shohsupasidan munosib o'rin oldi. Sirdaryo viloyati, Yangiyer shahrida bo'lib o'tgan yoshlar va o'smirlar o'rtasidagi mamlakat chempionatining kumush medaliga da'vogarlik qildi. Keyinchalik chempion qiz o'z mahoratini katta maydonlarda ham sinovdan o'tkaza boshladi. Sambo, dzyu-do va milliy kurash ustasi Surayyo Bekmonova Respublika «Kamolot» YOIHning «Kelajak ovozi» ko'rik-tanlovining g'olibiga aylandi.

Endi esa navbat Olimpiada o'yinlariga. Biz senga ishonamiz, Surayyo!
Xudoybergan JABBOROV,
Xorazm viloyati

Kuni kecha u Vengriyaning Budapesht shahrida bo'lib o'tgan yoshlar jahon chempionatida qatnashib qaytdi.

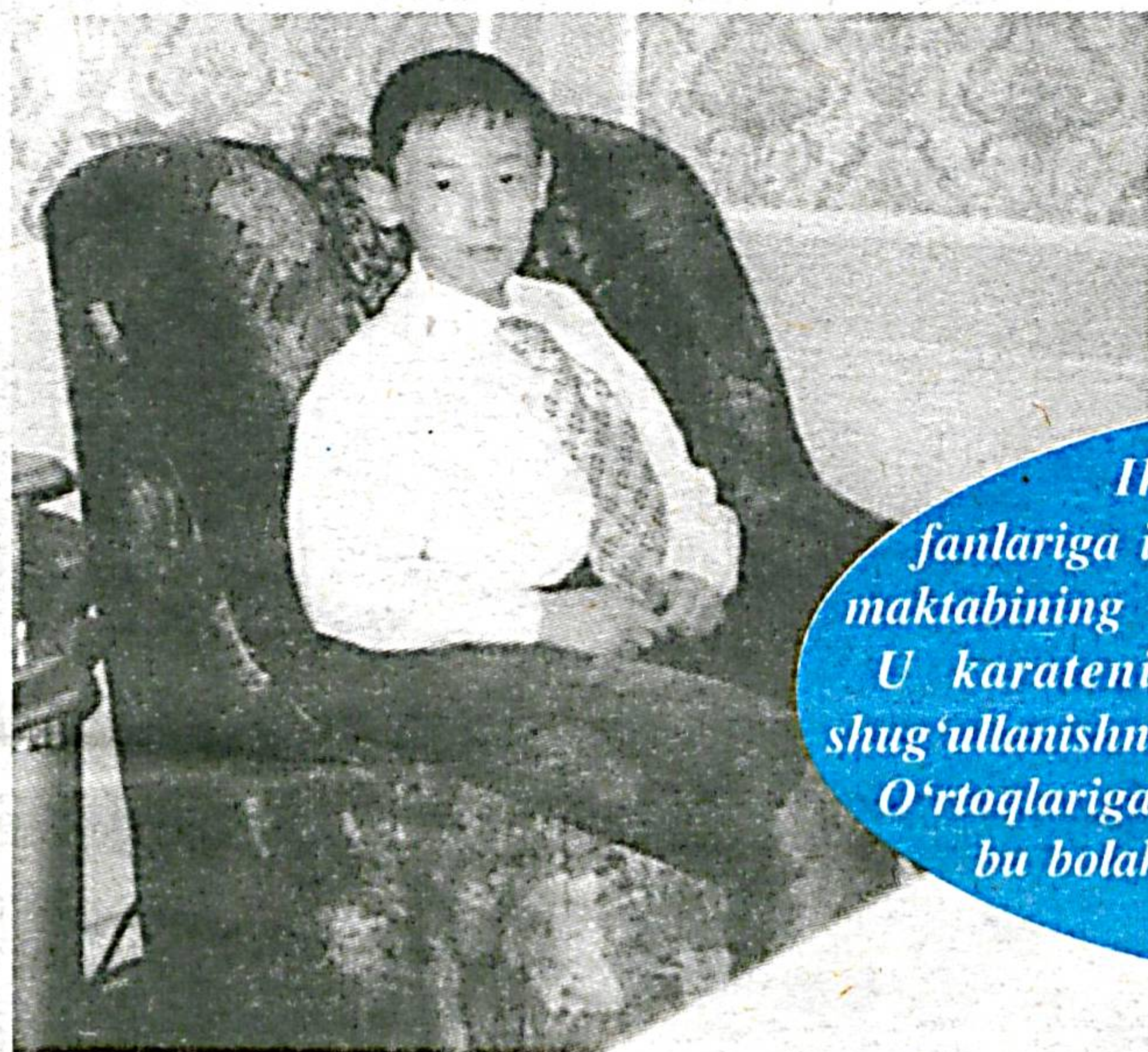
DARSLARIM XALAQIS BERMAVDI

Shahrimizdagi 218-maktabning 2-sinf o'quvchisi Azizjon O'rinboyev taekvando bilan ikki yildan buyon shug'ullanadi.

– Besh yoshga to'lganimda dadam meni uyimiz yaqinidagi maktab qoshida ochilgan taekvando to'garigiga olib borib: «O'g'lim juda nimjon, kamquvvat, mashqlar og'irlik qilmaydimi?», – deb so'raganlarida: «Hali ko'rasiz, Azizjon zo'r sportchi bo'ladi», – degan ekan, taekvando bo'yicha mutaxassis ustoz. Shu-shu uydagilar men uchun vaqt ajratib, erinmay sport zaliga olib boradigan bo'ldilar. Olti yoshimdan o'zim mashqlar jadvaliga qarab murabbiy yoniga shoshadigan bo'lganman.

Sportga berilib ketib, o'qishlar-chi? – deb so'rasangiz, aksincha, kundalik tartib intizomga o'rganib qoldim. Darslarim sport mashg'ulotlarimga aslo xalaqit qilmaydi. Ertak kitoblarni yaxshi ko'rib o'qiyman.

Ulug'bek MUSAQULOV,
Respublika televideniye va radio kolleji talabasi

Ikromjon Turopov Filologiya fanlariga ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktabining 7-sinf o'quvchisi.

U karatening shotakan turi bilan muntazam shug'ullanishni boshlaganiga hali ko'p vaqt bo'lgani yo'q. O'rtoqlariga qiziqib, mashg'ulotlarga qatnayotgan bu bolakayning niyati bu sport turini qunt bilan o'rganish.

SPORT

SPORT

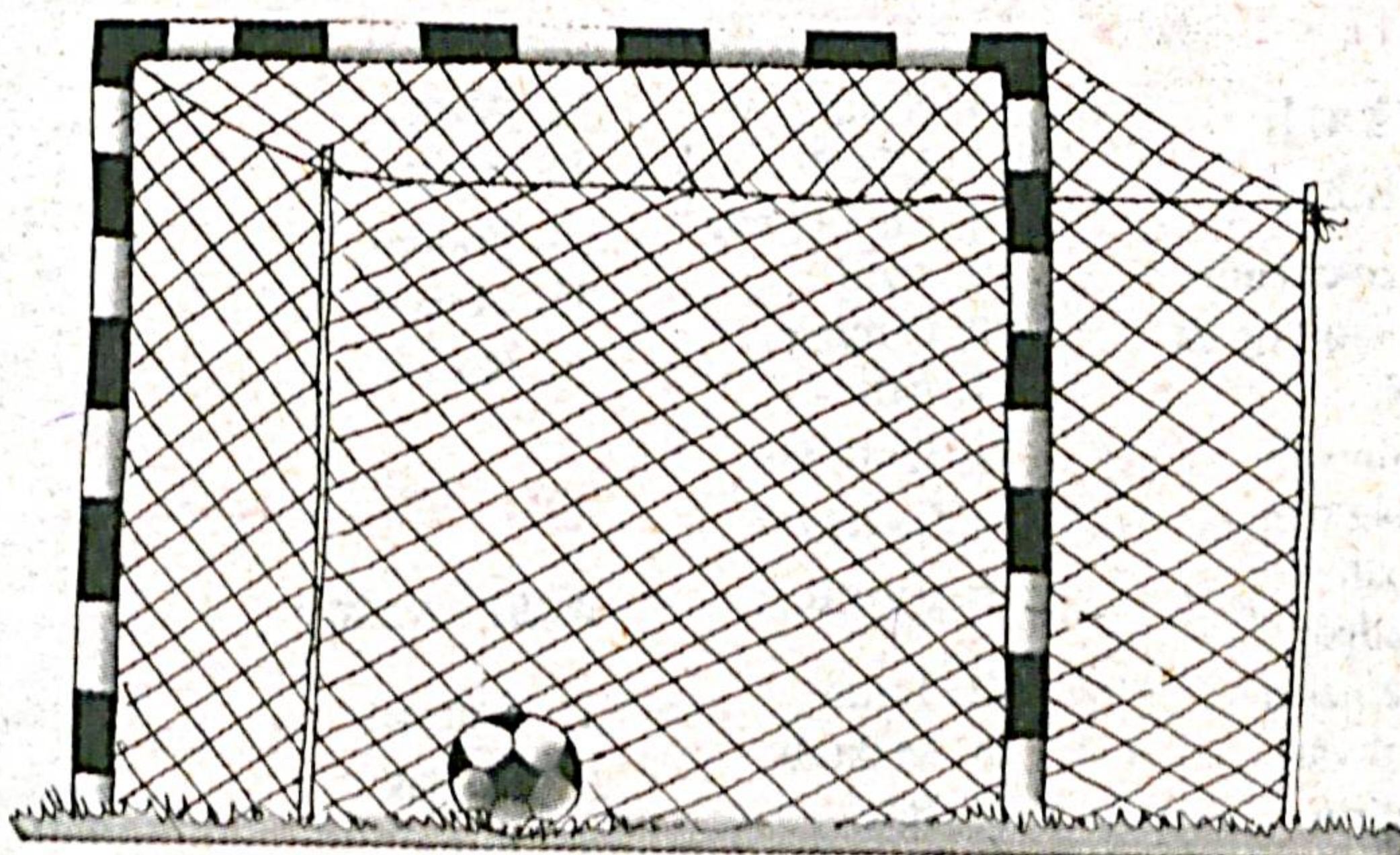
SPORT

PENALTIDAN G-O-O-L!

(buning uchun hakamga rahmat)

Bolalar futbolida hakam to'g'ri qaror qabul qildi. Ya'ni jarima to'pini belgiladi. Raqib jamoa o'yinchisining xatosi kichik «Paxtakor»chilar uchun ayni muddao bo'ldi. Shahar chempionatining g'oliblari qatorida borayotgan 1998-yilda tug'ilgan bolalar jamoasining 42 ta goli qatoriga yana bitta gol ham qo'shildi.

Raqib darvozasini to'g'ri nishonga olgan Valixon Valixonov bu vaziyatni qo'ldan boy bermadi. Maydondan g'alaba nashidasini surib chiqayotgan bolalar: «Hakam yaxshi ekan, xatoni ko'rib ko'rmaslikka olmadi. U xuddi Ravshan Ermatov kabi to'g'ri yo'l tutdi», – deya bir-birlarini tabriklashardi.

YANGI SPORT MAKTABI ISHGA TUSHDI

Yana qayerda, deysizmi? Navoiy shahrida-da! Shaharning temiryo'l vokzali hududida foydalanishga topshirilgan 3-son bolalar va o'smirlar sport maktabida hozirda 1120 nafar o'g'il-qiz sportning erkin va yunon-rum kurashi, dzyu-do turlaridan saboq olmoqdalar. Maktab direktori Sobir aka Qo'ziyev ham sportsevar bolajonlar quvonchiga sherik bo'lib, yangi kuch-g'ayrat bilan ishga kirishdilar.

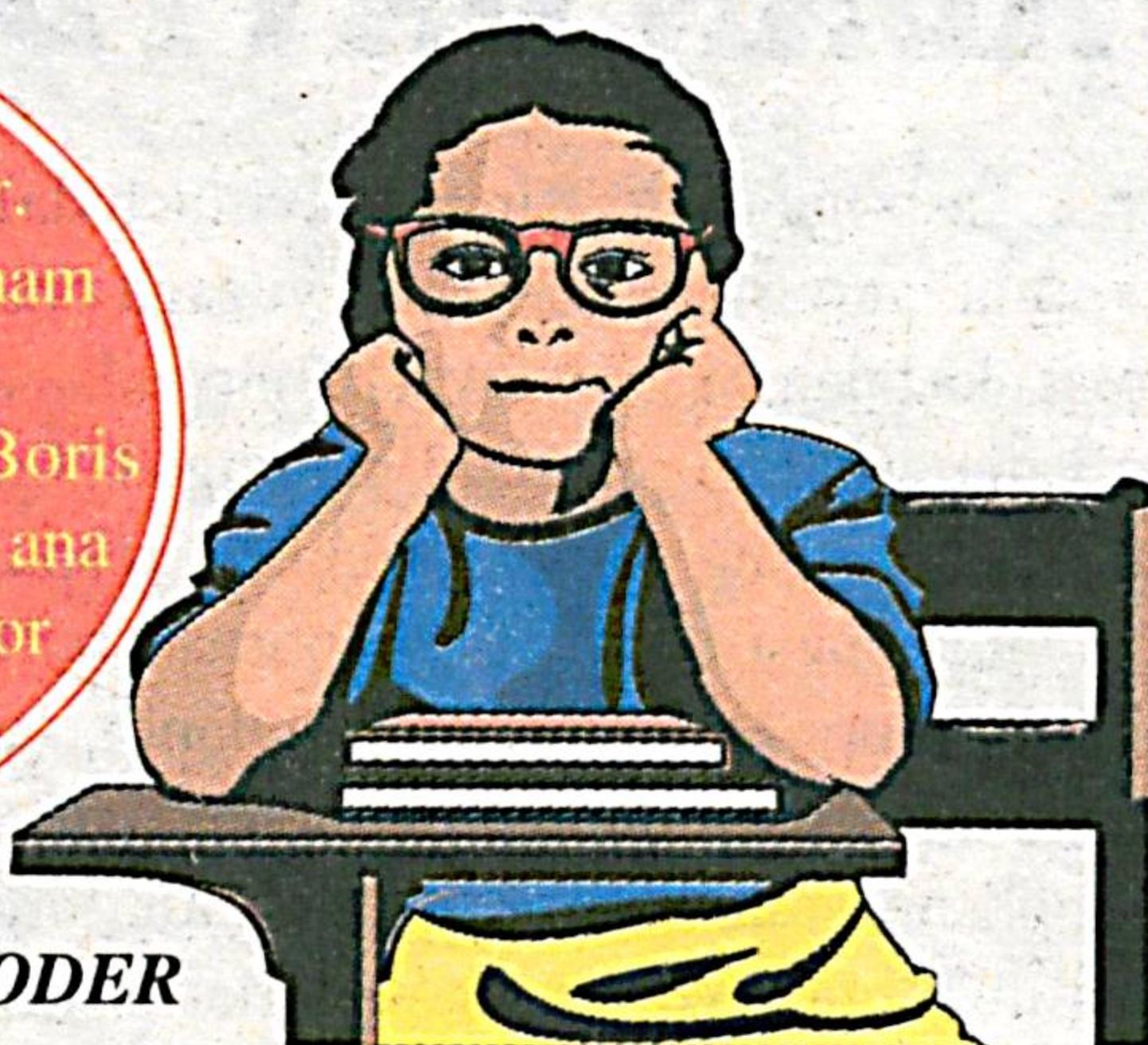

Jahon bolalar adabiyotidan ?

Bolalar she'riyatining o'ziga xos jihatlari talaygina. Shulardan eng muhimi, bolalar tabiati va xarakterining she'rlardagi ifodasidir. Qolaversa, bolalarga bag'ishlangan she'rlardagi yumor ham muhim unsur hisoblanadi.

Quyida e'tiboringizga tanikli rus bolalar shoiri Boris Zaxoderning quvnoq va samimiy ruh bilan sug'orilgan ana shunday she'rlaridan birini havola etamiz. She'r ilk bor o'zbek tiliga o'girildi. Ularni shoir Muhiddin OMON atay Siz uchun tarjima qilibdilar.

Boris ZAXODER

OMAD

Eh, sababin bilmadim,
Yil bo'yi yo'q omadim.
Futbol o'ynasam agar,
Albat bir oyna sinar.

Omadsizman har mahal,
Uyda, maktabda... ishkali...
Deylik, kechagi tashvish:
Topshirgandik yozma ish.

To'rt bahodan umidvor,
Dedim: -Petka, uzatvor
U ham ahvolim sezdi,
Shpargalkani cho'zdi.

Bari bo'ldi badastir,
Kelishganmizda, axir.
Xullas ishimiz pishdi,
Daftarni qaytarishdi.

Shoshib ko'rdik bahomiz,
Oshkor bo'ldi xatomiz.
Yana ish chatoq, obbo,
Ikkovlonga - to'rt baho!

Bu degani ikkita
Ikki edi albatta...
Men Petkani urmadim,
U ham atay qilmadi.

Qasdim ham olganim yo'q,
Shunchaki - omadim yo'q.
Lapashang, bo'shang, dovdir,
Omadsizman-da axir!

Aytaylik, kecha atay
Hammasiga bo'lib shay.
Sidqidildan dars qildim,
Har fanni o'qib, bildim...

Ammo bu ham behuda
Ish bo'lib chiqdi juda.
Ustoz darsni so'rmadi,
Daftarimni ko'rmadi...
Aslida-chi, har kuni,
Chiqarardi-ku meni...
Ko'rinmay deb, jo'rttaga,
Bekinardim partaga.

Xayolimda bir o'y, bas:
Nega omadim kelmas?!
Bu ham bir darddir,
Shifoga qayda tadbir.

Hammasidan yomoni,
Hech kim tushunmas meni!
... Hatto bir kuni sahar,
Aylanmoq uchun shahar,

Tramvayga men shartta,
Chiqdim olmasdan chipta.
Dedim, tushaman hozir,
Kim bilardi axir...

Qayda deysiz... bir mahal,
Chiptachi qildi janjal.
Ko'rsangiz to'polonni,
Bo'shat, deydi vagonni!

Bo'ldi, dedim, bu - qismat,
Omadsizlik - palakat,
Menga yopishgan chindan,
Qanday qutulay undan?!

Meni tinglab, olomon,
Qah-qah urdi-ku shodon.
Agar tramvay, hatto
Seni suymasa,
Xato o'zingdadir,
O'ylab boq,
Yo'qsa ahvoling chatoq!

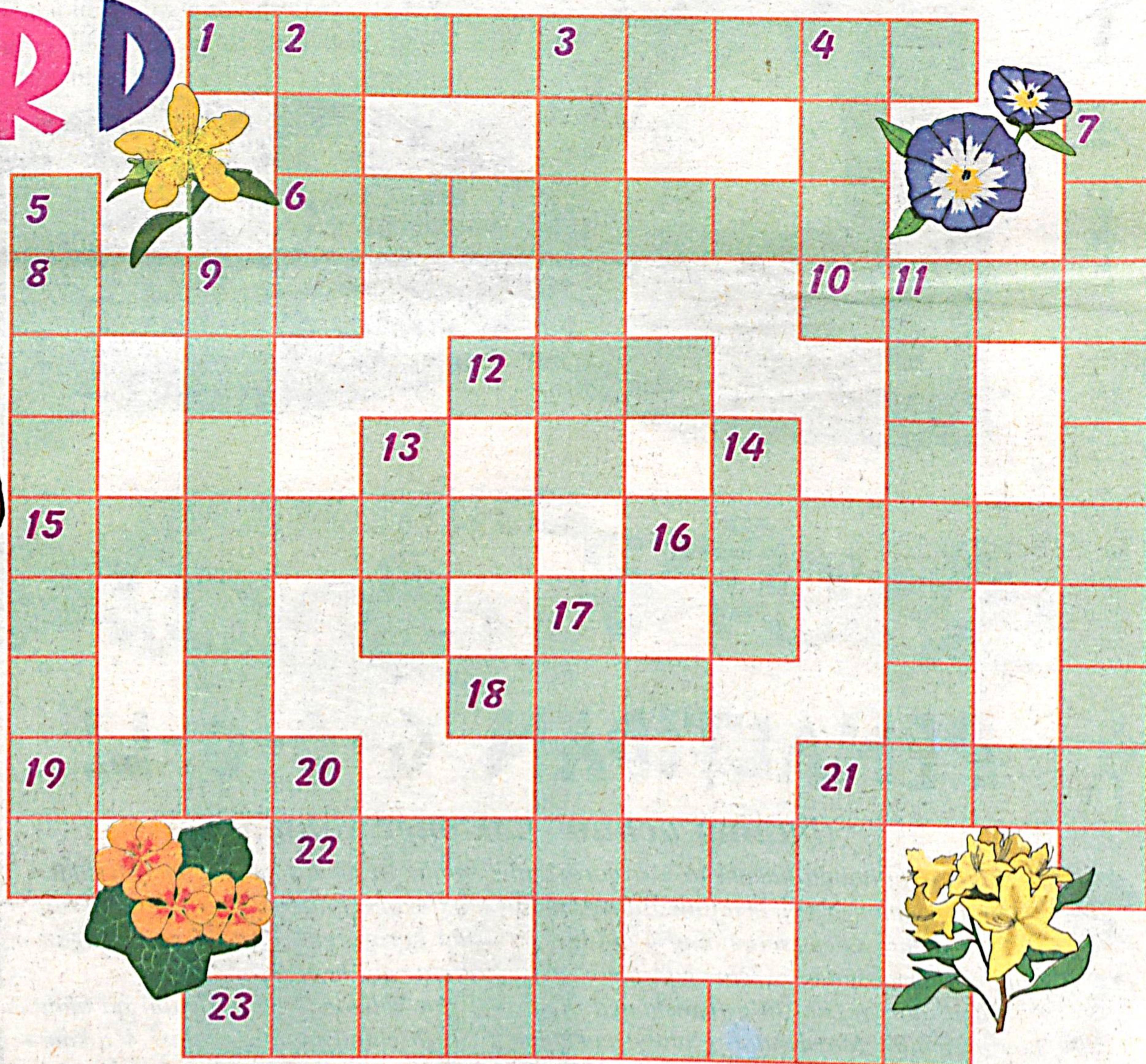
Qani aytar menga kim,
Nega yo'qdir omadim?!

Muhiddin OMON

KROSSVORD

Eniga:

1. Uzunlik o'lchov birligi.
6. O'zbek xalq qahramonlik dostoni.
8. Salomning javobi.
10. Otaning opa yoki singlisi.
12. Parranda «libosi».
15. Tutatqi o'simlik
16. Sport kurashi turi.
18. Sochsiz bosh.
19. Ho'l meva.
21. Keksa ayol.
22. Taxta tikani.
23. Ertakdagi sehrli chiroq egasi.

«OLTIN FASL» CHAYNVORDI JAVOBLARI

«K» harfi
bo'yicha:

1. Xazonrezgilik
2. Kattaqo'rg'on
3. Nok
4. Kishmish
5. Sholg'om
6. Mosh
7. Shudgor
8. Rozmarin
9. Nashvati
10. Izg'irin
11. Futbol
12. Lub
13. Behi
14. Ituzum
15. Mehrjon

«U» harfi bo'yicha:

11. Futbol
12. Lub
13. Behi
14. Ituzum
15. Mehrjon

16. Nasim
17. Murch
18. Chilonjiyda
19. Ayiq
20. Qirqma
21. Ariq
22. Qirmiska

«Z» harfi
bo'yicha:

23. Terim
24. Maktab
25. Bog'
26. G'aram
27. Mushak
28. Karam
29. Muskat
30. Toshkent
31. Turp

32. Paxta
33. Aqrab
34. Bodom
35. Mezon
36. No'xat

MUAMMONOMA

Kalit so'zlar:

1. Shirinak
2. Laylak
3. Dala
4. Zang
5. Barg
6. Tut
7. Qor.

BO'YIGA:

2. Pilla tolasi.
3. Katta uy.
4. Mehnat quroli.
5. Loydan in quradigan qush.
7. Sport o'yini turi.
9. «So'z boshi - assalom, ish boshi... (maqol).

11. Mevadan tayyorlanadigan shirinlik.
13. Kumush fasl.
14. Mumchiroq.
17. To'tiqush turi.
20. Qadimgi zamon.
21. G'arbiy Afrikadagi davlat.

Tuzuvchi: Fayzulla ABDULLAYEV

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga
qarashli bo'lgan Xalqaro xayriya jamg'armasi.

BOSH MUHARRIR:
To'liqin HAYITOV

Dizaynerlar:
Fazliddin
SHOYODGOROV,
Olovuddin
ORIPOV
Navbatchilar:
Feruza SOYIBJON qizi,
Yusuf ABDULLAYEV

Gazeta
O'zbekiston
Matbuot va
axborot
agentligida
0208-raqam
bilan 2007-yil
2-fevralda
ro'yxatdan
o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
G'ayrat SHOUMAROV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Murtazo SULTONOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Feruza ADILOVA
(Mas'ul kotib),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzillimiz:

Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Indeks: 100129.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@mail.ru
Tel: 244-27-25, 244-63-08
Tel./faks:
(99871) 244-38-10

«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy
uyida chop etildi.
Haftaning
dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.
ISSN 2010-6092
Adadi - 25991
Buyurtma N: J 8342